

# SYSMÄN LUKIO

KURSSITARJONTA

LV. 2020-2021

## SISÄLLYS

äidinkieli ja kirjallisuus / ÄI	3
ruotsin kieli / RUB1-oppimäärä / RUB	4
englannin kieli /ENA1-oppimäärä / ENA	5
ranskan kieli / RAB	6
saksan kieli / SAB	6
matematiikka, pitkä oppimäärä / MAA	7
matematiikka, lyhyt oppimäärä / MAB	8
biologia / BI	10
maantiede / GE	10
fysiikka / FY	11
kemia / KE	12
filosofia / FI	12
psykologia / PS	13
historia / HI	14
yhteiskuntaoppi / YH	15
uskonto / UE, UO	15
elämäkatsomustieto / ET	16
terveystieto / TE	17
liikunta / LI	17
musiikki / MU	18
kuvataide / KU	20
opinto-ohjaus / OP	21
teemaopinnot / TO	21
lukiodiplomit / LD	22
taiteiden väliset kurssit / TA	22
muut opinnot	23
kotitalous / KO	23
käsityö / KÄ	24
tieto- ja viestintäteknikka / AT	24
e-Sport	25
ohjeita valintojen tekemiseen	27
valintakortti	28

## ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS / ÄI

Äidinkieli ja kirjallisuus on ainoa pakollinen aine yo-kokeessa. Opiskelu on kokonaisvaltaista: Lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kirjallisuus ja media kytkeytyvät kurssisisältöjen myötä toisiinsa. Tiedot ja taidot kulkevat käsi kädessä.

### A. PAKOLLISET KURSSIT

1. Tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)
2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (ÄI2)
3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)
4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)
5. Teksti ja konteksti (ÄI5)
6. Nykykulttuuri ja kertomukset (ÄI6)

### B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

#### **7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (ÄI7)**

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Kurssilla harjoitellaan puheiden pitoa ja työstetään esiintymisjännityksen vähentämistä.

**e-Sport-opiskelija: Suositellaan valitsemaan kurssi.**

#### **8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (ÄI8)**

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin. Hyvä preppauskurssi ylioppilaskirjoituksia varten!

#### **9. Lukutaitojen syventäminen (ÄI9)**

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Kriittinen ja kulttuurinen lukutaito syvenee. Opiskelija harjantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen. Hyvä preppauskurssi ylioppilaskirjoituksia varten!

### C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

#### **10. Lukiotulokkaan kirjoittamiskurssi (ÄI10)**

Oikeinkirjoitusta, tekstien rakentamista, tekstilajeihin perehtymistä, kielioppia ja kielenhuoltoa. Tavoitteena on, että opiskelija oppii lukiolaiselta edellytettävän kirjoitustaidon.

#### **11. Abi-näytelmä (ÄI11)**

Opiskelija osallistuu ryhmässä tehtävään esitykseen esim. käsikirjoittajana, ohjaajana, näyttelijänä, lavastajana, puvustajana, laulajana, soittajana tai jossain muussa tehtävässä rakennettaessa visuaalista teosta julkista esittämistä silmällä pitäen.

### **13. Roolipelikurssi (ÄI13)**

Jos fiktiivinen kirjallisuus ja pelaaminen kiinnostavat niin tämä kurssi on sinulle! Kurssilla luodaan ja syvennetään itse kehitettyä roolipelihahmoa sekä pelataan roolipelikampanja ryhmän päättämässä maailmassa. Kurssi ei vaadi mitään aiempaa kokemusta roolipelaamisesta vaan lähdetään liikkeelle ihan roolipelaamisen perusteista ja luodaan omat hahmot yhdessä keskustellen. Kampanjan maailma päätetään yhdessä, esimerkkeinä D&D, Tähtien Sota, Taru Sormusten Herrasta, World of Darkness (vampyyrien maailma) tai Golden Sun (luonnon elementtejä hallitsevien velhojen maailma).  
Kurssi on varsinkin junioreille, avoin kaikille.

### **RUOTSIN KIELI / RUB1-oppimäärä**

Hyvää ruotsin kielen taitamista pidetään jatko-opinnoissa ja monilla ammattialoilla itsestäänselvyytenä.

#### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

- 1. Minun ruotsini (RUB11)**
- 2. Hyvinvointi ja ihmissuhteet (RUB12)**
- 3. Kulttuuri ja mediat (RUB3)**
- 4. Monenlaiset elinympäristömme (RUB14)**
- 5. Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (RUB15)**

#### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

##### **6. Viesti ja vaikuta puhuen (RUB16)**

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan oppimäärään pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

##### **7. Kestävä elämäntapa (RUB17)**

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa. Käsitellään eri tekstilajien tekstejä. Jatketaan pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta.

#### **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

##### **8. Kertauskurssi (RUB18)**

Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä täydennetään opiskelijoiden toiveiden mukaan.

##### **9. Ruotsin abikurssi (RUB19)**

Erityisesti ylioppilaskirjoitukseen valmistava kurssi. Kurssilla harjoitellaan kirjoittamista, rakenteita, syvennetään sanastoa sekä tehdään kuullunymmärtämistehtäviä.

## ENGLANNIN KIELI / ENA1-oppimäärä

Englannin kielen taito on välttämätön työväline jatko-opinnoissa ja työelämässä.

### A. PAKOLLISET KURSSIT

1. Englannin kieli ja maailmani (ENA1)
2. Ihminen verkostoissa (ENA2)
3. Kulttuuri-ilmiöitä (ENA3)
4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)
5. Tiede ja tulevaisuus (ENA5)
6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (ENA6)

### B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

#### **7. Kestävä elämäntapa (ENA7)**

Kurssilla harjoitellaan englannin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille, yleisteemana kestävä elämäntapa. Käsitellään eri tekstilajien tekstejä ja jatketaan pakollisten kurssien teemojen käsittelyä. Tutkitaan ajankohtaisia aiheita opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Valmentaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

#### **8. Viesti ja vaikuta puhuen (ENA8)**

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan oppimäärään pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

### C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

#### **9. Abitreenit englantia (ENA9)**

Lukion englannin kielen kurssien kertausta, kieliopin kertausta, yo-kuunteluita, aineohjeita, sekä sanavaraston laajentamista englannin kaikista lukiokursseista. Vinkkejä digitaaliseen yo-kokeeseen.

#### **10. Kirjoittamiskurssi (ENA10)**

Harjoitellaan yo-aineiden kirjoittamista tai muuta kirjallista viestintää osallistujien valinnan mukaan.

#### **11. Come back grammar (ENA11)**

Keskeisen kieliopin kertausta ja harjoittelua. Alfa-ohjelman sekä verkossa tarjolla olevien harjoitusten avulla. Tarvittaessa myös kuunteluharjoituksia.

## RANSKAN KIELI / RA

Ranskan taidosta on hyötyä erityisesti EU-yhteistyössä ja iloa omassa elämässä yleensä. Jo perustaidot helpottavat espanjan, italian, portugalin ja latinan opiskelua. Suuri määrä ranskan sanastoa on yhteistä englannin kielen kanssa, joten lukutaito kehittyy nopeasti.

Ranskan yo-tutkinto laaditaan kahdeksan lukiokurssin pohjalta, joten yo-kokeeseen tähtäävän pitää käytännössä valita kaikki kahdeksan kurssia. Lukion päättötodistukseen saa numero-arvostelun kolmen kurssin suorituksen jälkeen. Kannattaa siis valita vähintään kolme kurssia. Kurssit pitää suorittaa numerojärjestyksessä.

**RAB2** Lukiossa jatkava oppimäärä

### B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Elämän tärkeitä asioita (RAB21)
2. Monenlaista elämää (RAB22)
3. Hyvinvointi ja huolenpito (RAB23)
4. Kulttuuri ja mediat (RAB24)
5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (RAB25)
6. Yhteinen maapallomme (RAB26)
7. Kansainvälinen toiminta (RAB27)
8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (RAB28)

**RAB3** Lukiossa alkava oppimäärä

### B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Tutustumme toisiimme ja uuteen kieleen (RAB31)
2. Matkalla ja maailmassa (RAB32)
3. Elämän tärkeitä asioita (RAB33)
4. Monenlaista elämää (RAB34)
5. Hyvinvointi ja huolenpito (RAB35)
6. Kulttuuri ja mediat (RAB36)
7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (RAB37)
8. Yhteinen maapallomme (RAB38)

## SAKSAN KIELI / SA

Saksan kielen taitoa tarvitaan niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Saksassa on paljon tekniikan teollisuutta ja se on yksi EU:n suurimmista kielistä, joten saksan kieltä saattaa tarvita työelämässä esim. teknisillä aloilla. Ylimääräisen kielen kokeen voi valita yo-tutkintoon ja sen suorittamisesta saattaa saada lisäpisteitä jatko-opintoihin pyrittäessä.

Saksan kielessä on tarjolla kahdeksan kurssia, joilla opiskellaan saksan kieltä ja kulttuuria.

B-kielessä kaikki kahdeksan kurssia ovat syventäviä. Kolmen kurssin jälkeen voi suorittaa yo-kokeen, mutta on suositeltavaa suorittaa vähintään kuusi, mieluiten kaikki kahdeksan kurssia, jos haluaa suorittaa saksan kielen yo-tutkinnossa.

**SAB2** Lukiossa jatkava oppimäärä

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

1. Elämän tärkeitä asioita (SAB21)
2. Monenlaista elämää (SAB22)
3. Hyvinvointi ja huolenpito (SAB23)
4. Kulttuuri ja mediat (SAB24)
5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB25)
6. Yhteinen maapallomme (SAB26)
7. Kansainvälinen toiminta (SAB27)
8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (SAB28)

**SAB3** Lukiossa alkava oppimäärä

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

1. Tutustumme toisiimme ja uuteen kieleen (SAB31)
2. Matkalla maailmassa (SAB32)
3. Elämän tärkeitä asioita (SAB33)
4. Monenlaista elämää (SAB34)
5. Hyvinvointi ja huolenpito (SAB35)
6. Kulttuuri ja mediat (SAB36)
7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB37)
8. Yhteinen maapallomme (SAB38)

### **MATEMATIIKKA, PITKÄ OPPIMÄÄRÄ / MAA**

Matematiikka on työkalu, jota tarvitaan muissa luonnontieteissä, fysiikassa ja kemiassa erilaisissa matemaattisissa tehtävissä ja ongelmanratkaisuisissa.

#### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

1. Luvut ja lukujonot (MAY1)
- Matematiikka, pitkä oppimäärä
2. Polynomifunktiot ja -yhtälöt (MAA2)
  3. Geometria (MAA3)
  4. Vektorit (MAA4)
  5. Analyttinen geometria (MAA5)

6. Derivaatta (MAA6)
7. Trigonometriset funktiot (MAA7)
8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)
9. Integraalilaskenta (MAA9)
10. Todennäköisyys ja tilastot (MAA10)

#### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

##### **11. Lukuteoria ja todistaminen (MAA11)**

Perehdytään logiikan alkeisiin ja tutustutaan todistusperiaatteisiin.

##### **12. Algoritmit matematiikassa (MAA12)**

Algoritmien periaate, numeeriset menetelmät (yhtälön ratkaisu, muutosnopeus, pinta-ala).  
Teknisten apuvälineiden käyttö.

##### **13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)**

Differentiaali- ja integraalilaskennan syventäminen. Lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summat.  
Teknisten apuvälineiden käyttö.

#### **C.KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

##### **14. Geometrian ja differentiaalilaskennan täydennys (MAA14)**

Täydentää mm. aiemmin opiskeltuja geometrian ja vektorilaskennan kursseja yo-koetta ajatellen.  
Teknisten apuvälineiden käyttö.

##### **15. Kertauskurssi (MAA15)**

Kerrataan ja täydennetään lukion pitkän matematiikan oppimäärää ja lasketaan edellisten vuosien ylioppilaskokeiden tehtäviä.  
Teknisten apuvälineiden käyttö.

#### **MATEMATIIKKA, LYHYT OPPIMÄÄRÄ / MAB**

Matematiikka on työkalu, jota tarvitaan muissa luonnontieteissä, fysiikassa ja kemiassa erilaisissa matemaattisissa tehtävissä ja ongelmanratkaisuissa.

#### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

**Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus**

##### **1. Luvut ja lukujonot (MAY1)**

**Matematiikka, lyhyt oppimäärä**

##### **2. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB2)**

##### **3. Geometria (MAB3)**



- 4. Matemaattisia malleja (MAB4)
- 5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)
- 6. Talousmatematiikka (MAB6)

## **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

### **7. Matemaattinen analyysi (MAB7)**

Muutosnopeuden graafiset ja numeeriset määrittämenetelmät. Funktion kulun tutkiminen, suurin ja pienin arvo. Teknisten apuvälineiden käyttö.

### **8. Tilastot ja todennäköisyys II (MAB8)**

Vahvistaa tilastojen käsittelytaitoa. Teknisten apuvälineiden käyttö ja syventää niiden tulkintaa.

## **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

### **9. Kertauskurssi (MAB9)**

Kerrataan lukion lyhyen matematiikan oppimäärää. Lasketaan edellisten vuosien ylioppilaskokeiden tehtäviä. Soveltuu oppimäärää kertaavana kurssina myös niille, jotka eivät osallistu matematiikan ylioppilaskirjoituksiin. Teknisten apuvälineiden käyttö.

## **PITKÄ VAI LYHYT OPPIMÄÄRÄ MATEMATIIKKA?**

Pitkä matematiikka edellyttää hyvää menestymistä peruskoulun matematiikassa ja silloinkin tulee olla valmis tekemään lukiossa paljon työtä. Jos valinta mietityttää, voit keskustella asiasta yläkoulun matematiikan opettajiesi kanssa tai kysyä lukion matematiikan opettajilta (Päivi Pulkkinen, Jari Häkkinen).

Voiko valintaa muuttaa lukiossa?

Voit muuttaa valintaasi. Asiasta kannattaa kuitenkin keskustella aineopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa, jotta varmistut kaikista vaihtamiseen liittyvistä seuraamuksista. Muutos suositellaan tehtäväksi viimeistään 4.kurssin jälkeen.

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kursseja luetaan hyväksi seuraavasti: MAA2→MAB2, MAA3→MAB3, MAA6→MAB7 ja MAA8→MAB4 ja MAA10→MAB5. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän paikallisia syventäviä tai paikallisia soveltavia kursseja. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset kurssit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän paikallisiksi syventäviksi tai paikallisiksi soveltaviksi kursseiksi.

## **BIOLOGIA / BI**

### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

- 1. Elämä ja evoluutio (BI1)**
- 2. Ekologia ja ympäristö (BI2)**

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

#### **3. Solu ja perinnöllisyys (BI3)**

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärtämystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita.

#### **4. Ihmisen biologia (BI4)**

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan myös ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

#### **5. Biologian sovellutukset (BI5)**

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset.

### **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

#### **6. Biologian työ- ja kertauskurssi (BI6)**

Pieniä harjoitustöitä ja kertausta yo-kokeeseen opiskelijoiden toiveiden mukaan.

## **MAANTIEDE / GE**

### **A. PAKOLLINEN KURSSI**

- 1. Maailma muutoksessa (GE1)**

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

#### **2. Sininen planeetta (GE2)**

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet.

### **3. Yhteinen maailma (GE3)**

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta.

### **4. Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta (GE4)**

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielmien laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektien toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

## **FYSIIKKA / FY**

Fysiikka on keskeinen luonnontiede ja kuuluu monissa jatko-opinnoissa opiskeltaviin aineisiin. Fysiikkaa voi suositella opiskelijalle, jonka tavoitteena ovat jatko-opinnot joko ammatti- korkeakoulussa tai yliopistossa kasvatustieteellisellä, maatalous-metsätieteellisellä, liikuntatieteellisellä, matemaattis-luonnontieteellisellä, teknisellä, lääketieteellisellä alalla (mm. insinööri, lääkäri, terveydenhuolto, biotekniikka, tekniikka, liikenne).

### **A. PAKOLLINEN KURSSI**

#### **1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)**

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

#### **2. Lämpö (FY2)**

#### **3. Sähkö (FY3)**

#### **4. Voima ja liike (FY4)**

#### **5. Jaksollinen liike ja aallot (FY5)**

#### **6. Sähkömagnetismi (FY6)**

#### **7. Aine ja säteily (FY7)**

### **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

#### **8. Fysiikan kertauskurssi (FY8)**

Kerrataan lukion oppimäärää ja valmentaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Jäsennetään, syvennetään ja täsmennetään aikaisempien kurssien antamia tietoja.

#### **9. Tähtitieteen alkeet (FY9)**

Teoriaa ja havaintoretkiä.

## KEMIA / KE

Kemia on keskeinen luonnontiede fysiikan ja biologian ohella ja ne täydentävät hyvin toisiaan. Kemian hallintaa edellytetään monissa jatko-opinnoissa. Kemiaa voi suositella opiskelijalle, jonka tavoitteena on jatko-opinnot ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa kasvatustieteellisellä, maatalous-metsätieteellisellä, liikuntatieteellisellä, matemaattis-luonnontieteellisellä, teknisellä, lääketieteellisellä alalla (mm. kemisti, biologi, farmaseutti, lääkäri, terveydenhuolto, biotekniikka, tekniikka, liikenne).

### A. PAKOLLINEN KURSSI

#### **1. Kemiaa kaikkialla (KE1)**

### B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

#### **2. Ihmisen elinympäristön kemiaa (KE2)**

Hiiliyhdisteiden kemiaa.

#### **3. Reaktiot ja energia (KE3)**

Tarkastellaan kemiallisia reaktioita.

#### **4. Materiaalit ja teknologia (KE4)**

Kemia teknologiassa ja yhteiskunnassa. Sähkökemia.

#### **5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)**

Tutkitaan reaktiomekanismeja, reaktionopeuksia sekä kemiallista tasapainoa.

### C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

#### **6. Työmenetelmät ja laborointi (KE6)**

Tutustutaan kemian työ- ja tutkimusmenetelmiin ja yhdisteiden reaktioihin.

#### **7. Kertauskurssi (KE7)**

Kerrataan lukion oppimäärää ja valmentaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Jäsennetään, syvennetään ja täsmennetään aikaisempien kurssien antamia tietoja.

## FILOSOFIA / FI

Filosofian opetus tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia.

### A. PAKOLLISET KURSSIT

#### **1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)**

#### **2. Etiikka (FI2)**

## **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

### **3. Yhteiskuntafilosofia (FI3)**

Opiskelija perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin. Opiskelija oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vallankäyttöä ja työnjakoa yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa.

### **4. Tieto, tiede ja todellisuus (FI4)**

Opiskelija perehtyy metafysiikan keskeisiin kysymyksiin ja käsitteisiin sekä perehtyy erilaisiin käsityksiin metafysiikan luonteesta ja todellisuuden rakenteesta. Opiskelija pohtii tiedon mahdollisuutta, rajoja, totuusteorioita ja tieteellisen tutkimuksen luonnetta ja menetelmiä.

## **PSYKOLOGIA / PS**

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

## **A. PAKOLLINEN KURSSI**

### **1. Psyykkinen toiminta ja oppiminen (PS1)**

## **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

### **2. Kehittyvä ihminen (PS2)**

Kehityksen osa-alueet. Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana.

### **3. Tietoa käsittelevä ihminen (PS3)**

Kognitiiviset perustoiminnot. Kognitiivisten toimintojen hermostollinen perusta ja yhteys psyykkisiin toimintoihin.

### **4. Tunteet, psyykkinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS4)**

**e-Sport-opiskelija: Suositellaan valitsemaan kurssi.**

### **5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS5)**

Persoonallisuuden määrittely. Persoonallisuusteorioita. Kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen ja yhteisölliseen toimintaan.

## HISTORIA / HI

Historian kursseilla tutustutaan erilaisiin aikakausiin ja ihmisten vaikutukseen maailmaan. Historian tuntemus on osa ihmisten yleissivistystä ja ajankohtaisten asioiden ymmärtäminen vaatii usein ymmärrystä historiasta. Syy-seuraus. Historia on vähän niin kuin luonnontiede ilman matematiikkaa! Historian opiskelua voi suositella kaikille historiasta ja informaatiotieteistä kiinnostuneille.

Historian opiskelijat yliopistossa voivat työllistyä esimerkiksi opettajiksi, tutkijoiksi, kirjailijoiksi, kirjastonhoitajiksi, arkistonhoitajiksi, journalisteiksi ja oikeastaan mihin tahansa informaatio-alan työhön. Historia antaa hyvät pohjatiedot maailmasta ja erikoistuminen on kiinni lähinnä omista kiinnostuksen kohteista.

### A. PAKOLLISET KURSSIT

- 1. Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI1)**
- 2. Kansainväliset suhteet (HI2)**
- 3. Itsenäisen Suomen historia (HI3)**

### B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

#### **4. Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI4)**

Kurssilla opiskellaan eurooppalaisen kulttuurin perusasioita taiteita, kirjallisuutta, filosofiaa, tiedettä, eli asioita, joiden pohjalta käsite eurooppalaisuus on syntynyt.

#### **5. Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5)**

Suomi oli tuhatluvun alkupuolelta osa Ruotsia ja 1800-luvun alusta osa Venäjää, 1900-luvun alussa itsenäistymme. Tällä kurssilla pohditaan Ruotsin ja ruotsalaisuuden merkitystä Suomelle ja suomalaisuudelle; yhtenä esimerkkinä skandinaavisen vapaan ihmisen oikeudet.

#### **6. Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6)**

Kulttuurikurssilla tutustutaan maailman eri kulttuureihin. Mahdollisuutena on myös jokin kulttuuri lähemmin tutustuttavaksi. Yhteistyömahdollisuuksia on muun muassa uskonto-oppiaineen kanssa.

### C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

#### **9. Sotahistoria (HI9)**

Kurssilla tutustutaan historian merkittäviin konflikteihin. Huomiota kiinnitetään konfliktin syihin, tärkeimpiin tapahtumiin ja seurauksiin. Kurssilla lähdetään antiikin kilpailevien imperiumien konflikteista, tutustutaan keskiajan suuriin välien selvittelyihin sekä ristiretkiin ja kuljetaan imperialismin kautta 1900-luvun suuriin konflikteihin. 2000-luvun kiistoja käsitellään historian ja nykypäivän näkökulmista.

#### **10. Ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi (HI10)**

Kurssi valmistaa ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla käydään läpi pakollisten ja syventävien kurssien oppimäärää, harjoitellaan yo-kokeiden tehtäviin vastaamista sekä valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla on mahdollista saada myös ohjausta ja vinkkejä yliopisto-opintoihin

## YHTEISKUNTAOPPI / YH

Yhteiskuntaoppi on kuin maalaisjärkeä opettelisi. Suurin osa yhteiskuntaopissa käsitellyistä asioista on meidän kaikkien jokapäiväiseen elämään vaikuttavia asioita. Nykyisessä yhteiskunnassa yhteiskunnallista ja lainopillista tuntemusta arvostetaan jatkuvasti enemmän, joten miksi jättää hyödyntämättä mahdollisuus oppia työelämässä arvostettuja tietoja ja taitoja? Yhteiskuntaopin opiskelua voi suositella kaikille yhteiskunnasta, politiikasta, taloudesta ja laista kiinnostuneille. Yhteiskuntaopista kiinnostuneet voivat valmistua yliopistosta esimerkiksi lakimieheksi, opettajiksi, virkamieheiksi ja asiantuntijoiksi omalle erikoistumisalalleen.

### A. PAKOLLISET KURSSIT

1. Suomalainen yhteiskunta (YH1)
2. Taloustieto (YH2)
3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH3)

### B. VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

4. Kansalaisen lakitieto (YH4)

Perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä.

### C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

7. Ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi (YH7)

Kurssi valmistaa ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla käydään läpi pakollisten ja syventävien kurssien oppimäärää, harjoitellaan yo-kokeiden tehtäviin vastaamista sekä valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla on mahdollista saada myös ohjausta ja vinkkejä yliopisto-opintoihin.

## USKONTO / UE

Uskonnonopetuksessa on keskeistä perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa ja sen eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin.

Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Maailmankatsomuksellisia tietoja tarvitsee aloilla, joissa työskennellään eri kulttuureista tulevien ihmisten parissa.

### A. PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonto ilmiönä - kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UE1)
2. Maailmanlaajuinen kristinusko (UE2)

## **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

### **3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3)**

Maailman uskonnot: synty, keskeiset opetukset, vaikutus yhteiskuntaan/kulttuuriin. Uudet uskonnolliset liikkeet.

### **4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UE4)**

Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio.

### **5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UE5)**

Uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä. Uskonnollinen taide ja uskontojen vaikutus taiteeseen.

### **6. Uskonnot ja media (UE6)**

Median vaikutus uskontoilmiöihin. Uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen.

## **USKONTO / UO**

### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

- 1. Uskonto ilmiönä - ortodoksisuus, juutalaisuus ja islam (UO1)**
- 2. Ortodoksisuus maailmassa**

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

- 3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UO3)**
- 4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UO4)**
- 5. Taide ortodoksisuudessa ja muissa uskonnoissa (UO5)**
- 6. Ortodoksisuus ja uskonnot mediassa (UO6)**

## **ELÄMÄNKATSOMUSTIETO / ET**

### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

- 1. Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu (ET1)**
- 2. Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä (ET2)**

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

- 3. Yksilö ja yhteisö (ET3)**
- 4. Kulttuurit katsomuksen muovaajina (ET4)**
- 5. Katsomusten maailma (ET5)**
- 6. Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus (ET6)**



## **TERVEYSTIETO / TE**

Terveystiedon syventävät kurssit kehittävät arjen terveysosaamista ja antavat valmiuksia ymmärtää terveyttä, sairautta, nuoren arkea ja ongelmatilanteita eri näkökulmista. Kurseilla perehdytään myös syvällisemmin, miten terveyttä ja sairautta tutkitaan.

Syventävät kurssit antavat hyvän pohjan terveystiedon yo-tutkintoon valmistautuvalle.

Terveystiedon opiskelu lukiossa antaa valmiuksia jatko-opiskeluun mm. liikunta- ja terveystieteen ja terveydenhuolto- ja sosiaalialan ammattialoille.

### **A. PAKOLLINEN KURSSI**

#### **1. Terveyden perusteet (TE1)**

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

#### **2. Ihminen, ympäristö ja terveys (TE2)**

Kurssilla tarkastellaan terveysresursseja, -tottumuksia, toimintatapoja ja selviytymisen keinoja, joita tarvitaan elämässä. Pohditaan perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

#### **3. Terveyttä tutkimassa (TE3)**

Kurssilla tarkastellaan terveyden edistämiseen ja sairauksien ehkäisyyn liittyviä tekijöitä ja vaikutusmahdollisuuksia syvällisemmin ja eri näkökulmista. Vahvistetaan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamista. Toteutetaan pienimuotoisia terveystutkimuksia / toimintakyvyn mittauksia.

### **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

#### **4. Kertauskurssi (TE4)**

Kerrataan terveystiedon oppimäärää. Harjoitellaan ylioppilastehtäviin vastaamista.

## **LIIKUNTA / LI**

Lukio liikunta antaa opiskelijalle syventäviä ja uusia taitoja, tietoja ja kokemuksia, virkistymistä sekä yhdessä tekemistä. Liikunta purkaa terveellä tavalla opiskelustressiä ja tukee jaksamista ja opiskeluvireyttä

Liikunnan opiskelusta on hyötyä jatko-opiskelujen kannalta liikunta-alan, terveystieteen sekä joissakin tapauksissa luokanopettajakoulutukseen hakeutuille.

### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

#### **1. Energiaa liikunnasta (LI1)**

#### **2. Aktiivinen elämäntapa (LI2)**

## **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

### **3. Terveyttä liikkuen (LI3)**

Kurssilla liikutaan kuntoa kohottaen itsenäisesti sekä ryhmässä. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien kehittäminen ja seuraaminen.

**e-Sport-opiskelija: Suositellaan valitsemaan kurssi.**

### **4. Yhdessä liikkuen (LI4)**

Kurssin sisältönä on yhdessä toteutettava liikunta. Pääpaino kurssilla on vanhoissa tansseissa sekä tanssiaisten järjestämisessä.

### **5. Hyvinvointia liikkuen (LI5)**

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä. Keskitytään rentouttavaan ja elämykselliseen liikuntaan.

**e-Sport-opiskelija: Suositellaan valitsemaan kurssi.**

## **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

### **6. Palloilukurssi (LI6)**

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden lajitaitoja ja taktista osaamista eri pallopeleissä. Lisäksi opiskelija perehtyy eri pallopelien sääntöihin ja toimii pienpeleissä tuomarina. Kurssin sisältönä on sisä- ja ulkopalloilu. Kurssin tarkempi sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

### **7. Retkikurssi (LI7)**

Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelija luontoliikuntaan ja retkeilyyn sekä suunnittelemaan, järjestämään ja toteuttamaan retki. Kurssin tarkempi sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Joidenkin kurssien osalta opiskelija joutuu itse kustantamaan osallistumisesta aiheutuvia kuluja.

### **8. Uudet ja koulussa vähemmän esiintyvät lajit (LI8)**

Kurssin tavoitteena on tarjota opiskelijalle mahdollisuus kehittää liikuntataitojaan monipuolisesti tarjoamalla mahdollisuuden tutustua paikkakunnan ja lähiympäristön tarjoamiin liikuntamahdollisuuksiin ja -palveluihin. Opettaja ja opiskelija suunnittelevat kurssin sisällön yhdessä. Osa kurssin lajeista on maksullisia.

### **9. Harrastuksesta elämäntapa (LI9)**

Kurssi on tarkoitettu opiskelijoille, jotka osallistuvat aktiivisesti ja säännöllisesti jonkin liikuntaseuran harrastustoimintaan vapaa-ajallaan. Kurssi edellyttää säännöllistä osallistumista (vähintään 38 tuntia) seuran liikuntatoimintaan. Suorituskerrat merkitään suorituspassiin ja suoritusten sisällöistä tehdään harjoituspäiväkirja. Kurssi suoritetaan itsenäisesti omatoimikurssina. Lisätietoja saa liikunnanopettajalta.

**e-Sport-opiskelija: Suositellaan valitsemaan kurssi.**

## **10. Harrastajasta ohjaajaksi (LI10)**

Mikäli opiskelija toimii vastuullisena ohjaajana seurassa, hänellä on mahdollisuus saada vähintään 38 tunnin ohjaamisesta yksi liikuntakurssi. Kurssin suorittaminen edellyttää seuran ohjaajapassin täyttämistä ja harjoituspäiväkirjan tekemisen ohjaamistaan tunteista. Tarkemmat ohjeet kurssin suorittamisesta saa liikunnanopettajalta.

## **MUSIIKKI / MU**

Musiikki on tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Musiikkikursseja voit hyödyntää tulevaisuudessa varsinaisten musiikkiammattien lisäksi hyvin monenlaisissa työtehtävissä ja ammateissa joissa tarvitaan taiteellista yleissivistystä.

Taideaineena musiikin tulee tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien - ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin kursseilla lauletaan ja soitetaan ja kuunnellaan paljon ja opiskelijat kehittävät musiikillisia valmiuksiaan yksin ja ryhmässä toimien. Kursseilla tehdään myös kursseihin liittyviä kirjallisia töitä, sekä käytännön tehtäviä yksin ja ryhmätöinä jotka ovat osa kurssisuorituksen arviointia. Kursseilla hyödynnetään myös musiikkiteknologiaa mahdollisuuksien mukaan.

### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

#### **1. Musiikki ja minä (MU1)**

Kurssin aikana opiskelija pyrkii löytämään oman tapansa toimia musiikin alueella. Syvennetään tietämystä musiikin peruselementeistä laulaen, soittaen, kuunnellen. Perehdytään kuulonhuoltoon ja tekijänoikeuksiin. Tutustutaan eri taiteenalojen musiikkeihin ja monikulttuuriseen musiikkiin. Hyödynnetään koulun musiikkiteknologiaa mahdollisuuksien mukaan.

#### **2. Moniääninen Suomi (MU2)**

Kurssilla perehdytään suomalaiseen musiikkiin. Sisällöt edustavat eri musiikinlajeja: perinne-, taide- ja populaarimusiikkia. Perehdytään vähemmistöjen musiikkiin ja selvitetään muiden musiikkikulttuurien vaikutusta omaan musiikkikulttuuriimme. Musisoidaan mahdollisimman paljon.

### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

#### **3. Ovet auki musiikille (MU3)**

Kurssilla opiskelija tutkii itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja, niiden käytäntöjen samankaltaisuutta ja erilaisuutta. Hän oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Opiskelija kehittää musisointi-, kuuntelu- ja tiedonhankintataitojaan.

#### **4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)**

Kurssilla opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Hän perehtyy musiikin osuuteen elokuvassa, teatterissa ja sähköisessä mediassa oppien analysoimaan musiikin yhteyttä kuvaan, ääneen, liikkeeseen ja kirjoitettuun tekstiin. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään musiikkiteknologiaa.

### **C. KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI**

#### **5. Bändisoitto tai soitinyhtye (MU5)**

Kurssi on tarkoitettu opiskelijalle, joka haluaa musisoida pienryhmässä, esim. bändissä. Kurssilla on ryhmäsoittoa ja itsenäistä harjoittelua.

#### **6. Ohjelmaa juhliin ja tilaisuuksiin (MU6)**

Esiintymällä viidessä koulun tilaisuudessa lukioaikana saa kurssisuorituksen. Ohjelmisto ja aikataulu sovitaan musiikinopettajan kanssa ensimmäisenä vuonna.

### **KUVATAIDE / KU**

#### **A. PAKOLLISET KURSSIT**

##### **1. Kuvat ja kulttuurit (KU1)**

Kuvataiteen ensimmäinen kurssi johdattelee opiskelijaa kuvan maailmaan. Tarkastellaan kuvien merkitystä maailmassa: omassa elämässä, kulttuurissa. Mitä on taide? Miten kuvalla vaikutetaan?

##### **2. Muotoillut ja rakennetut ympäristöt (KU2)**

Kurssilla keskitytään tilan ja ympäristön suunnitteluun, arkkitehtuuriin ja muotoiluun. Mikä tekee paikasta viihtyisän, tavarasta toimivan?

#### **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

##### **3. Osallisena mediassa (KU3)**

Kurssilla tutustutaan kuvailmaisun vaikuttamiskeinoihin mediassa, mm. mainontaan, populaarikulttuuriin, valokuvaan, elokuvaan, graafiseen suunnitteluun. Miten kuva vaikuttaa? Millainen kuva koskettaa? Millaista viestiä välität? Miten kuva muokkaa maailmankuvaa?

##### **4. Taiteen monet maailmat (KU4)**

Tehdään aikamatka kuvataiteen historiaan. Tarkastellaan eri aikoina tuotetun kuvataiteen pääpiirteitä, sisältöjä ja tekniikoita ja sovelletaan niitä omiin tuotoksiin.

#### **C.KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

##### **5. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU5)**

Kurssilla hyödynnetään KU4-kurssin tietoja ja taitoja; valitaan itselle mieluisa aikakausi tai taidesuuntaus ja tehdään omia kuvia kyseisen aikakauden, kulttuurin tai taidesuuntauksen tyyliä.

## **6. Minä taiteilijana (KU6)**

Kurssilla vahvistetaan ja kehitetään omaa ilmaisukykyä. Opiskelija rakentaa itselleen oman mieltymyksen mukaisen kurssisuunnitelman ja toteuttaa sen. Toteutustekniikka on vapaa, kurssilla voi rakentaa oman näyttelyn esim. valokuvista, piirretyistä, maalatuista tai grafiikan kuvista, toteuttaa elokuvan tai taidepainotteisen tapahtuman.

## **7. Kokonaisteos ryhmässä, performansista elokuvaan (KU7)**

Lavasta, puvusta, koristele! Kurssi toteutetaan suunnittelemalla ja toteuttamalla ryhmän yhteistyönä lavasteita, puvusteita ja koristeita viimeisen kouluvuoden tarpeisiin: abinäytelmään (lavastus, puvustus, videot, mainokset yms.) sekä penkkareihin (puvustus, julisteet, koristeet, lakanat rekan lavalle).

## **OPINTO-OHJAUS / OP**

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

## **A. PAKOLLISET KURSSIT**

### **1. Minä opiskelijana (OP1)**

### **2. Jatko-opinnot ja työelämä (OP2)**

## **TEEMAOPINNOT / TO**

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen.

## **B. VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT**

### *Monitieteinen ajattelu*

### **1. Luonnontieteellisen tutkimisen perusteet (biologia, fysiikka, maantiede, kemia) (TO1)**

Pienimuotoisia laboratoriotutkimuksia ja kokeita. Kurssiin sisältyy esim. yliopistovierailu (1 päivä). Koululle voidaan kutsua myös vierailijoita.

### **2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO2)**

Monissa lukion oppiaineiden (MA, FY, KE, BI, GE) opinnoissa ja kurssikokeissa tarvitaan erilaisia sovelluksia (mm. GeoGebra, TI-Nspire, LibreOffice, (writer, calc, draw), Marvin Sketch, LoggerPro, KCalc, GIMP, Abitin kaavaeditori).

Kurssilla tutustaan sähköisen kokeen (Abitti / yo-koe) järjestelmään ja ympäristöön, sekä lisäksi kerrataan tekstiasiakirjan laadinnan perusteet.

Kurssilla opetellaan sovellusten käyttöä oppiaineille tyypillisten tehtävien ja esimerkkien avulla. Tavoitteena on opiskelijan oma, itsenäinen ja aktiivinen harjoittelu.

*Osaaminen arjessa*

### **3. Liikennekasvatus (TO3)**

Ajokortin suorittaminen. Kurssi toteutetaan lukion ja liikennekouluuyrittäjän kanssa. Opiskelija vastaa kurssikustannuksista.

## **LUKIODIPLOMIT / LD**

Lukiodiplomin suorittaminen edellyttää pohjakurssien suorittamista ja pitkäkestoista harrastuneisuutta. Lukiodiplomi arvioidaan Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti.

## **B. VALTAKUNNALLISET SOVELTAVAT KURSSIT**

### **1. Kotitalouden lukiodiplomi (KOLD1)**

### **2. Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2)**

### **3. Käsityön lukiodiplomi (KÄLD3)**

### **4. Liikunnan lukiodiplomi (LILD4)**

### **5. Median lukiodiplomi (MELD5)**

### **6. Musiikin lukiodiplomi (MULD6)**

### **7. Tanssin lukiodiplomi (TALD7)**

### **8. Teatterin lukiodiplomi (TELD8)**

## **TAITEIDEN VÄLISET KURSSIT / TA**

## **B. VALTAKUNNALLISET SOVELTAVAT KURSSIT**

*Monitaiteellinen musiikkiprojekti*

### **1. Musikaali / musiikinäytelmä (TA1)**

Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat musiikkiteatteriprojektin, esim. musikaalin tai musiikinäytelmän. Projektia valmistellaan vähintään kahden oppiaineen yhteistyönä, esim. musiikki ja äidinkieli. Opiskelijat pääsevät omien mieltymystensä mukaan esim. käsikirjoittamaan, näyttelemään, ohjaamaan, lavastamaan, puvustamaan, soittamaan ja laulamaan. Kurssi huipentuu live-esityksiin.

Kurssi toteutetaan lukioaikana. Kurssista voi tulla opiskelijalle kohtuullisia kustannuksia.

*Nykytaiteen keinoin*

## **2. Nykytaiteen työpaja (TA2)**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykytaiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykytaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

- mitä nykyaide on: nykytaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitteet
- nykyaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman produktion toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

*Taidetta kaikilla aisteilla*

## **3. Kulttuurikurssi (TA3)**

Kurssilla toteutetaan matka aitoihin kulttuuriympäristöihin kokemaan aitoja kulttuurielämyksiä. Kurssi voi koostua esim. elokuvista, taidemuseoista, teatteriesityksistä, asiantuntijaluennoista ja työpajoista.

Opiskelijat perehtyvät kulttuurimatkan teemoihin oppitunneilla vähintään kahden oppiaineen näkökulmasta esim. historia, musiikki, kuvataide tai liikunta. Kurssin teema täsmentyy lukukauden alussa. Kurssi toteutuu lukioaikana ja kurssista tulee opiskelijalle kohtuullisia kuluja (esim. sisäänpääsymaksu).

## **MUUT OPINNOT**

### **KOTITALOUS / KO**

Kotitaloutta voi suositella nuorelle, joka on kiinnostunut ruoasta, ruoanvalmistuksesta ja ravitsemuksesta. Oppiaine antaa myös itsenäistyville nuorelle valmiuksia kodin ruokatalouden hoitamiseen erilaisissa tilanteissa.

## **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

### **1. Ruokamatka kotimaahan ja Eurooppaan (KO1)**

Kurssin suunnittelevat opiskelijat ja opettaja yhdessä lähtökohtana opiskelijoiden kiinnostus ja tarpeet.

Aihealueita:

Suomalaiset ravitsemussuositukset nuoren aikuisen ruokavalion pohjana.

Suomalaisen ruokakulttuurin keskeiset piirteet, tyypillisiä suomalaisia ruokia ja leivonnaisia ateriakokonaisuuksina.

Opiskelijan kukkarolle sopiva ruoka, ruokakorin hinta. Euroopan maiden ruokakulttuuria.

### **2. Uusia makuelämyksiä kotimaasta ja maailmalta (KO2)**

Kurssin suunnittelevat opiskelijat ja opettaja yhdessä lähtökohtana opiskelijoiden kiinnostus ja tarpeet.

Aihealueita:

Kokeileva ruoanvalmistus.

Suomalaisia ruokia leivonnaisia ja ateriakokonaisuuksia.

Eri maiden ja maanosien ruokakulttuuria.  
Juhlatarjoilu.

## **KÄSITYÖ / KS**

Käsityön tavoitteena on innostaa ja ohjata opiskelijaa käsityön monipuoliseen maailmaan. Opiskelija oppii suunnittelemaan ja valmistamaan esteettisiä ja tarkoituksenmukaisia tuotteita sekä valitsemaan ja työstämään materiaaleja erilaisin työvälinein ja menetelmin. Opiskelija oppii monipuolisia työtapoja, joita osaa soveltaa käytännön elämässä ja harrastuksissa.

### **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

#### **1. Käsityön työpaja 1 (KS1)**

Kurssilla opiskelija valitsee kiinnostuksensa mukaisen aihepiirin. Aihepiiriin kuuluu tuotteen suunnittelu, valmistusprosessin suunnittelu ja dokumentointi sekä tuotteen valmistaminen.

#### **2. Käsityön työpaja 2 (KS2)**

Kurssilla opiskelija valitsee kiinnostuksensa mukaisen aihepiirin. Aihepiiriin kuuluu tuotteen suunnittelu, valmistusprosessin suunnittelu ja dokumentointi sekä tuotteen valmistaminen.

## **TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka / AT**

### **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

#### **1. Ohjelmoinnin perusteet (AT1)**

Kurssin tavoitteena on oppia Java-kielen perusteet, ohjelmoinnin logiikkaa, ohjelmointitekniikka eli ohjelmointitekniikka eli ohjaamaan koneen toimintaa ohjelmointikielen avulla.

Kurssin suoritus perustuu Helsingin yliopiston Tietojenkäsittelytieteen laitoksen avoimeen MOOC-kurssiin (massive open online courses).

Suorittamalla lisäksi Helsingin yliopiston kurssin ”Ohjelmoinnin jatkokurssi” tehtävät sekä näyttökokeen hyväksytysti, voi saada opiskelupaikan Helsingin yliopistoon.

**e-Sport-opiskelija: Suositellaan valitsemaan kurssi.**



## e-SPORT / ES

### **e-Sportlinjan opiskelijan kurssit:**

#### **C. KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT**

##### **1. Pelikasvatus (ES1)**

Kurssin tavoitteena on tutustua eri e-urheilupeleihin ja pelaamiseen tarvittaviin laitteisiin, oppia yhteistyötä ja yhteishengen luomista.

Keskeiset sisällöt

Henkinen valmennus

Motivaatio

Peliergonomia

Opiskelijan fyysinen ja psyykinen hyvinvointi

Arviointi: Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty.

##### **2. Hyvinvointia urheilijan elämään (ES2)**

Kurssin tavoitteena on, että e-urheilija saa valmiuksia seuraavista asioista: ruokailu, liikunta, virkistäytymis- ja lepotottumukset sekä arkipäivän velvollisuudet. Nämä yhdessä ylläpitävät terveyttä ja hyvinvointia.

Keskeiset sisällöt

Ravintosuunnittelua

Valintoja terveelliseen elämään

Sosiaalisista taidoista

Ajankäytön suunnittelua

Stressinhallinnasta

Arviointi: Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty.

##### **3-5. Pelaamisen kurssit (ES3, ES4, ES5)**

Opiskelija harjoittelee valitsemaansa peliä /pelejä ja kehittyy omalla tasollaan valmentajan tukemana.

Arviointi: Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty.

##### **6. E-urheilu nyt (ES6)**

Opiskelija tutustuu e-urheilun tuomiin mahdollisuuksiin ja pelin monipuolistamiseen.

Keskeiset sisällöt

Pelaajan brändäys ja oman taidon tuotteistus

Vastapuolen ja oman puolen analysointia

Kurssi toteutetaan vierailijaluentoina ja katsomalla valmiita videoita ja streameja (youtube, yle jne.)

Arviointi: Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty.

##### **7. E-urheilu elämäntapana (ES7)**

Kurssin tavoitteena pelitaidon lisääminen.

Keskeiset sisällöt

Oman harrastuneisuuden osoittaminen osallistumalla turnauksiin ja tapahtumiin. Kurssi on omatoimikurssi ja edellyttää harjoitus/kisapäiväkirjan pitämistä.

Arviointi: Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty.

**e-Sportlinjan opiskelija: SUOSITELLAAN VALITSEMAAN SEURAAVIA KURSSEJA:**

Katso kurssiesittelyt tästä oppaasta.

**ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS / ÄI**

**B. VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI**

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (ÄI7)

**PSYKOLOGIA / PS**

**B. VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI**

4. Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS4)

**LIIKUNTA / LI**

**B. VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI**

3. Terveyttä liikkuen (LI3)

**B. VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI**

5. Hyvinvointia liikkuen (LI5)

**C. KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI**

9. Harrastuksesta elämäntapa (LI9)

**TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka / AT**

**C. KOULUKOHTAINEN SOVELTAVA KURSSI**

1. Ohjelmoinnin perusteet (AT1)

## OHJEITA VALINTOJEN TEKEMISEEN

1. Opinto-ohjelmaan tulee kuulua seuraavia kursseja:

<b>A. Pakolliset kurssit</b>	47 - 51 kurssia (keltaisella värillä)
<b>B. Syventävät kurssit</b>	väh. 10 kurssia (valtakunnalliset syventävät kurssit sinisellä värillä)
<b>C. Soveltavat kurssit</b>	oman valinnan mukaan (merkitty valkoisella)
YHTEENSÄ vähintään 75 kurssia	

Valitse pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja siten, että työmäärä on sinulle sopiva.

2. **Tutustu** Sysmän Lukion kurssioppaan **kurssitarjontaan**. Siitä selviää, mitä opetussuunnitelman mukaan lukiossamme on mahdollista opiskella.

**Käytä** valintojesi tekemisessä **apuna opettajien laatimia ohjeistuksia**, jotka ovat kurssioppaassa oppiaineen esittelyjen yhteydessä. Tarkempia tietoja saat tarvittaessa suoraan aineopettajilta.

3. **Ota** valintoja tehdessäsi **huomioon**:

- Teet valintasi **alustavasti koko lukion ajaksi**, mutta voit tarkistaa niitä vielä myöhemmin.
- Koska ylioppilastutkinnon kokeet perustuvat pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien tietoihin, on hyvä valita syventäviä kursseja riittävä määrä.
- **Matematiikka**: pitkä tai lyhyt oppimäärä.
- **Uskonto tai elämäkatsomustieto**, jos ei kuulu kirkkoon.
- **Kuvataide** ja **musiikki**: valittava KU1 ja MU1, kursseista KU2 ja MU2 valitaan toinen tai molemmat.
- **Teemaopintojen** Tutkiva työskentely teknologia (TO2)-kurssi antaa hyvää pohjaa lukio-opinnoille.
- **e-Sportlinja**: Tutustu kurssiesitteen e-Sportlinjan kursseihin, joita sinun on opiskeltava ja joita suositellaan valittaviksi.

4. Jos valintoihisi tulee muutoksia, rehtori / opinto-ohjaaja keskustelevat asiasta kanssasi. Valintojen pohjalta laaditaan seuraavan lukuvuoden työjärjestys.

### **VALINTAKORTIN TÄYTTÖOHJEITA SYSMÄN LUKIOON HAKEVILLE**

- Rengasta valintakorttiin alustavat kurssivalintasi ohjeiden mukaisesti *koko lukiota* varten.
- Jäljennä valintakortista tekemäsi valinnat kurssiesitteessä olevaan lomakkeeseen (seuraava sivu).
- *Palauta* valintakortti opinto-ohjaajalle viimeistään 10.3.2020 omalla ja huoltajan allekirjoituksella varustettuna.
- **Muualta lukioon hakeva**: valintakortin on oltava perillä koulun kansliassa viim. 10.3.2020 Osoite: Sysmän Lukio, Väihkyläntie 9, 19700 SYSMÄ.

Lisätietoja saat:

rehtori Tuula Vuorinen puh. 044 7134568, opinto-ohjaaja Tarja Sohkanen puh. 044 7134543

### **VALINTAKORTIN TÄYTTÖOHJEITA TULEVILLE SENIOREILLE JA ABITURIENTEILLE**

- Ota esille jaksotodistuksesi. Tarkista jaksotodistuksesta aiemmin valitsemasi kurssit, erityisesti kokonaiskurssimääräsi (vähintään 75 kurssia).
- Merkitse valintakorttiin rengastamalla ne kurssit, jotka haluat suorittaa seniori- ja/tai abivuonna. Merkitse valintasi muistiin lukio-oppaaseesi tai jaksotodistukseesi.
- *Palauta* valintakortti opinto-ohjaajalle viimeistään \_\_\_\_\_ .

Täytä lomake erillisten ohjeiden mukaisesti.

Äidinkieli ja kirjallisuus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	13		
----------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	--	--

Ruotsin kieli / RUB1-oppimäärä	1	2	3	4	5	6	7	8	9					
Englannin kieli / ENA1-oppimäärä	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11			
Ranskan kieli / RAB2 (lukiossa jatkava kieli)	1	2	3	4	5	6	7	8						
Ranskan kieli / RAB3 (lukiossa alkava kieli)	1	2	3	4	5	6	7	8						
Saksan kieli / SAB2 (lukiossa jatkava kieli)	1	2	3	4	5	6	7	8						
Saksan kieli / SAB3 (lukiossa alkava kieli)	1	2	3	4	5	6	7	8						

Matematiikka, pitkä oppimäärä	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Matematiikka, lyhyt oppimäärä		2	3	4	5	6	7	8	9						

Biologia	1	2	3	4	5	6									
Maantiede	1	2	3	4											
Fysiikka	1	2	3	4	5	6	7	8	9						
Kemia	1	2	3	4	5	6	7								
Filosofia	1	2	3	4											
Psykologia	1	2	3	4	5										
Historia	1	2	3	4	5	6			9	10					
Yhteiskuntaoppi	1	2	3	4			7								
Uskonto /UE tai Uskonto/UO	1	2	3	4	5	6									
Elämäkatsomustieto	1	2	3	4	5	6									
Terveystieto	1	2	3	4											

Liikunta	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10					
Musiikki	1	2	3	4	5	6									
Kuvataide	1	2	3	4	5	6	7								

Opinto-ohjaus	1	2													
---------------	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Luonnontieteellisen tutkimuksen perusteet	1														
Tutkiva työskentely teknologialla	2														
Liikennekasvatus	3														

Kotitalouden lukiodiplomi	1														
Kuvataiteen lukiodiplomi	1														
Käsityön lukiodiplomi	1														
Liikunnan lukiodiplomi	1														
Median lukiodiplomi	1														
Musiikin lukiodiplomi	1														
Tanssin lukiodiplomi	1														
Teatterin lukiodiplomi	1														

Musikaali / Musiikinäytelmä	1														
Nykytaiteen työpaja	1														
Kulttuurikurssi	1														

Kotitalous	1	2													
Käsityö	1	2													
Tieto- ja viestintätekniikka	1														

e-Sport	1	2	3	4	5	6	7								
---------	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Pakollisten kurssien lukumäärä \_\_\_\_\_  
Syventävien kurssien lukumäärä \_\_\_\_\_  
Soveltavien kurssien lukumäärä \_\_\_\_\_  
Kursseja yhteensä \_\_\_\_\_

Sysmän Lukio on yhteishaussa \_\_\_\_\_ hakutoiveeni (9.luokkalainen vastaa).

---

Oppilaan / opiskelijan allekirjoitus

---

Huoltajan allekirjoitus  
(opiskelija alle 18 vuotta)

Muualta kuin Sysmän Yhtenäiskoulusta hakeva täyttää:

---

Osoite

---

Puhelin

---

Sähköpostiosoite